

Марія Микищій

Dolce Vita

Дискурс
Брустурів – 2019

УДК 821.161.2
М 59

Марія Микицей

М 59 Dolce Vita [Текст] : роман / Марія Микицей. — Брустурів :
Дискурсус, 2019. — 168 с.

ISBN 978-617-7411-52-8

«Dolce Vita» — це історія дивної дружби і ще дивнішої любові, історія здійснення найсокровенніших бажань, навіть якщо для цього потрібно чекати півжиття, історія про неповторність і загадковість кожної миті, а ще про неможливість знайти відповіді на всі запитання.

УДК 821.161.2

ISBN 978-617-7411-52-8

Усі права застережено

© Марія Микицей, текст, 2019
© Дискурсус, видання, 2019

Люблю писати в кав'ярнях, але, на жаль, в Івано-Франківську таких закладів з кожним роком стає чимраз менше. Всі кав'ярні, де я любила писати, вже майже зникли. Треба вигадувати якісь нові місця, але які і де?..

Люблю, коли мені сняться сюжети романів чи вірші. Я навчилася їх запам'ятовувати. Але не всі потім використовую в публічних текстах, бо інколи вони такі прекрасні й незвичні, що не хочеться ними з ніким ділитися, я тримаю їх тільки для себе, як коштовності в темній шкатулці.

Писати прозу для мене — це цілий ритуал. Бо проза — це та штучка, хоче доброї кави, тиші, самотності, квітів. Щоправда, коли я починаю писати, то так занурююся в текст, що вже цих зовнішніх атрибутів не зауважую, тоді вони вже не мають значення. Тоді взагалі вже мало що має значення, окрім сюжету і моїх героїв. Але як початкові умови вони завжди мають бути, бо спрацьовують безвідмовно. Це такий свого роду пароль у світ писання.

Я не люблю вбивати своїх персонажів. Роблю це у виняткових випадках, коли нема куди поді-

тися і коли смерть стає не закінченням всього, а початком нового витка сюжету і нової метаморфози. А потім може з'ясуватися, що це й не смерть, а якесь фіглярство чи ошуканство.

Коли я пишу черговий довгий текст, який потім можна буде назвати романом, то не читаю жодних художніх книжок і не дивлюся фільмів. Хіба що слухаю музику, якщо вдається підібрати відповідну. Бо мені сповна вистачає того тексту, який існує в моїй голові і стає новою реальністю, в якій я живу справжніше й повніше, ніж у своєму звичному житті. І ще я досі так і не вирішила для себе, що цікавіше — жити чи писати.

Марія Мицицей

Dolce Vita

I

Я люблю приходити до Софки додому вже навіть тому, що двері її помешкання, на моє найглибше переконання, розташовані якнайкраще, і в дитинстві я мріяла саме так іти до свого дому — не стежкою повз мальви, чорнобривці та високі кущі найсолодшої малини і не сходами під'їзду вгору, щоб потім у напівтемряві намацувати гудзик деренчливого дзвінка, а виходити, наче виринати, з темного під'їзду на другому чи третьому поверсі на довгий старий балкон у внутрішньому дворі. І злітати над землею, вдихаючи наостанок перед дверима свого помешкання настояне на тополиному пуху повітря, вплітаючи у своє розпущене волосся розлогі гілки, ковзаючи лівою долонею по сецесійно погрижених корозією металевих перилах, прохолодних навіть влітку. (А взимку обов'язково пам'ятаючи про рукавички, адже дотик як подих підступного металу може обернути мене в Металеву королеву котру вже ніхто й ніяк не відігріє.) Так, це була одна з двох мрій мого дитинства, якій не судилося здійснитися. Тоді.

Насправді ця дивна мрія, мабуть, була найвищуканішою примхою — бо як її пояснити логічно? На той

час я мала безмежне роздолля садів аж до великої річки, могла годинами гасати на велосипеді чи їздити верхи на коні, залазити на найвищі дерева, які тільки вдавалося знайти, я мала розкіш простору й свободи, а мріяла про замкнений прямокутник міського двору, про вертикальні стіни давніх кам'яниць на відстані простягнутої руки, про скуте дахами й димарями небо, про траву, яка вперто проростала внизу поміж збитими плитами у вічному затінку.

Батькам про таке я навіть не розповідала: було марно й безглуздо сподіватися від них не тільки хай гіпотетично можливого переїзду, а й елементарного розуміння. Для них це була б тільки дивна забаганка, за яку я могла ще й отримати віником по плечах — від мами, а від тата — чергову партію в шахи, виграти яку в мене не було жодних шансів. Нізащо.

Можливо, тому я й не мала друзів у школі, тобто по-справжньому я дружила з кимось до тієї миті, коли врешті-решт не приходила до неї чи до нього в гості, і — яке розчарування! — це не було помешкання з вхідними дверима через довгий балкон! Коли я це бачила, моя дружба миттєво звітрувалася, вже зранку наступного дня я байдуже минала ще вчорашню подружку чи друга, й жодна сила на світі не могла змусити мене подивитися ще раз в їхній бік.

Останнім акордом моєї боротьби було запитання татові, чи вони з мамою не могли б перевести мене в якусь іншу школу, наприклад, ближчу до дому? Відмова була категоричною й прогнозованою: тому мої безрезультатні пошуки, моя гонитва за мрією-примхою скінчилися закономірно й наперед визначено — пере-

достанньою партою у крайньому ряду біля вікна. Там у гордій самотності я просиділа весь випускний клас і мала достатньо часу для плекання своєї звихненої унікальності.

Єдина сатисфакція, на яку я тоді була спроможна, — це рідкісні поїздки в неділю до Львова, де я годинами могла блукати старим містом, вишукуючи двори із зупиненим часом і з дверима, розташованими високо над землею. Інколи мені навіть вдавалося потрапити досередини тих помешкань, посидіти на краєчку якогось віденського крісла за столом з мереживною скатертиною, попити чаю з кренделиками чи пампушечками, акуратно накладеними у скляний кльош, і розповісти жалісливу історію про пошуки тата, який покинув мою маму ще вагітною. Про те, якою могла бути реакція моїх батьків на цю брехню, якби вони могли її чути, я намагалася не думати, але ця притлумлена двозначність додавала внутрішнього трему моїм словам і робила їх дуже переконливими. Найзворушливіше реагували на мою розповідь старі львівські пані, від розчулення вони витирали сльози і накладали мені найкращі шматочки своєї випічки. Одного разу котрась із них, колишня ґардеробниця оперного театру, навіть запропонувала мені залишитися в неї жити. Тоді я переборолла в собі спокусу погодитися, чемно подякувала за турботу й швиденько чкурнула звідти. Тікаючи балконом, я вже знала, що моїм поїздкам до Львова прийшов кінець, бо наступного разу відмовитися від аналогічної пропозиції я вже не зможу. Але тріумф від мого переїзду буде коротким, ціна — високою, а наслідки — не прогнозованими, та швидше за

все сумними — це я прекрасно розуміла, адже попри свої розкішні фіалки в голові, при потребі вміла досить реалістично мислити.

І хто б міг подумати, саме Софка за тридцять років зробила дійсністю мою підліткову мрію, коли запросила до себе вперше. На той час я вже давно встигла забути про неї, але щойно ступивши на балкон і ще не вірячи своєму щастю, — затамувавши віддих і майже навшпиньки, — я враз стала шістнадцятилітньою школяркою, котра боязко долала перші метри, бо ж раптом з'ясується, що це відбувається не насправді, що це сон, мана, ошуканство, фіглярство, божевілля врешті-решт...

Бо все було таким, яким мало бути — металеві перила, тополя над головою, голуби, мотузки з білизною, стіни, вікна і, звичайно, трава внизу, в тріщинах облупаного асфальту.

Софка йшла попереду, тримала в руках наготові ключ і щось розповідала, не озираючись, та я не чула жодного слова і навіть не знаю, чи й бачила її.

Коли Софка зрозуміла, що розмовляє сама з собою, вона просто перестала говорити, тим самим даючи мені можливість сповна насолодитися відчуттями, залишити їх непроговореними і навіть не відбитими в її здивованих очах, вони легко й повільно осіли на дні моєї душі, як корабель з шовками й гобеленами, спеціями й діамантами, золотом і кавою, вазами ручної роботи й дивними пристроями невідомого призначення.

А потім, вже сидячи в неї на кухні у м'якому фотелику і якимось більш-менш підтримуючи розмову, я думала про те, чому саме тепер і чому саме вона, жінка

з унікальним подвійним іменем Софія-Кармеліта, зробила реальністю мою давню мрію?

Своє перше ім'я «Софія» вона отримала на честь Софії Ковалевської, і це було закономірно й правильно. Бо як ще мала назвати свою доньку вчителька математики, яка обожнювала цю видатну вчену — першу жінку-професора математики в Європі? Називаючи доньку Софією, молода мама, мабуть, у глибині душі сподівалася, що разом з іменем дівчинці передається й частка розуму та слави. Може, його б і вистачило для щасливої долі, але була ще «Кармеліта», за якою тягся прекрасний шлейф з дитинства, бо саме так звали улюблену ляльку Софчиної мами.

Ляльку з Канади Софчиній мамі з сестрою — Ганнусі й Тетянці — надіслав у єдиній посилці, яка дивним чином потрапила за адресою, дядько Михайло, рідний брат Софчиної бабусі, котрий емігрував туди на початку двадцятого сторіччя. У листі він написав, що лялька — подарунок його улюбленим небогам і що вона називається Кармелітою на честь відомої американської актриси німого кіно Кармеліти Гераті та є маленькою копією головної героїні, яку Гераті зіграла в дуже відомому і його улюбленому фільмі. Дядько сподівався, що дівчатка виростуть такими ж талановитими й щасливими.

Розкішна й прекрасна, у пишній довгій сукні з рожевої тафти, з в'язом у тонких пальчиках, з червоними нігтями, з головою, накритою шовковим шарфом-вуаллю на високому гребені, з-під якого кокетливо й виклично вибивалися пасма чорних, завитих на скронях кучерів, з великим темними очима, чорноброва, рум'яна й чут-

тева, лялька стала для дівчаток найпрекраснішим подарунком, ніби з неба, з іншого недосяжного й манливого світу, разюче відрізняючись від усіх радянських ляльок. А її ім'я — Кармеліта перекочувалося у роті, як кольоровий, прохолодний і солодкий льодяник.

Ляльку берегли як найціннішу річ, тримали на шафі в целофані, і тільки на великі свята дівчаткам дозволяли з нею бавитися. У найприкріші миті свого життя Софчина мама з сестрою разом молилися до ікони Пресвятої Богородиці, яка висіла між вікнами на одній зі стін, а потім бігли до шафи і, дивлячись нагору, туди, де стояла лялька, розповідали прекрасній Кармеліті всі свої жалі. Вона ж, не відриваючи очей від вікна, обмахувалась віялом і наче промовляла: «Не журіться, любі мої дівчаточка. Все минає, мине й це...»

І коли Ганнуся виросла й стала мамою, то назвала доньку ще й Кармелітою — як вічний спогад про дитинство й подарунок дорогенького дядька. А вже пізніше, у вісімдесяті, з появою бразильських і мексиканських серіалів на радянських екранах, це ім'я знову виринуло, набуло нового звучання і стало подвійно улюбленим, якщо так можна сказати, бо не тільки нагадало їй про улюблену ляльку, а й пробудило палку любов до цього сентиментального мила, бо чи могло бути інакше?

Софчин батько називати доньку Кармелітою навідріз відмовлявся, хоч сама Софка малою визнавала тільки друге своє ім'я, але у школі ситуація кардинально змінилася: Кармеліта Шпондюк — це було занадто контroversійно навіть для доньки математички, тому

вона навчилася відгукуватися на Софію, Софійку, Софу, Софі, Соньку і, звичайно, Софку...

Але, хоч як дивно, я стала першою, хто назвав її Софкою не з примхи чи як зменшувальне від Софії, а концептуально, тобто моя «Софка» звучала для неї як далеке й чудове відлуння «Кармеліти», і це стало ще одним яскравим відтінком у багатій палітрі нашої дружби. А потім додалися ще й її двері. А декілька місяців тому з'явилася й школа: на прохання мого давнього приятеля я погодилась тимчасово попрацювати вчителькою математики. Спочатку була пропозиція, потім декілька зустрічей, телефонних дзвінків, не моїх, бо я не потребувала на цей час жодної роботи, але все ж таки я згодилася, керуючись, мабуть, цікавістю, бо чим ще можна було керуватися?..

Отож я заходжу перший раз у сьомий клас майже без хвилювання. Червоно-чорна блузка, чорна вузька спідниця до середини колін і сірі черевики на високих підборах. Випите перед цим горня кави з чайною ложкою лікеру вже робить свою благородну справу: я почувуюся досить незворушно.

Підходжу до столу, який міг бути й кращим, і чую свої перші слова, вимовлені якнайввічливішим і спокійним голосом:

— Добрий день. Сідайте, будь ласка. Мене звати Мирослава Модестівна, і я — ваша нова вчителька математики.

Я кажу «вчителька», хоча б мала казати «викладач», адже маю університетський диплом, чи «викладачка», ага, викладачка-розкладачка...

— Моє ім'я та по батькові прошу вимовляти повністю (треба ж цих дітей зі світу комп'ютерного хаосу і надзвукових швидкостей вчити повільності і плинності як форм справжнього життя).

Вони дивляться на мене по-різному, а дехто зовсім не звертає уваги.

Цікаво, чи комусь з них вистачить кебети дати мені якийсь математичне прізвисько, наприклад, «Ем у Квадраті»?

(— Що, неофітко-вчителько, слави захотілося: навіть не просто «Ем», як називали чудову Джуді Денч у «Бондіані», а «Ем у Квадраті»? — з портретів на стінах по черзі насмішкувато хитають головами канонізовані математики). Це триває трохи довго, тому я маю час їх роздивитися. Ліворуч від мене — дванадцять відомих українських математиків: Михайло Остроградський, Георгій Вороний, Михайло Кравчук, Володимир Левицький, Мирон Зарицький, Віктор Глушков, Юрій Далецький, Юрій Митропольський, Анатолій Скороход, Анатолій Самойленко; праворуч — тринадцять світових: Талес Мілетський, Пітагор, Евклід, Архімед, Герон, Мухаммед бен Муса аль-Хорезмі, Франсуа Вієт, Карл-Фрідріх Гаусс, Микола Лобачевський, Нільс-Генрік Абель, Еваріст Галуа, Карл Веєрштраєс.

Під цими перехресними поглядами мені стає трохи незвично, але сподіваюся, що це швидко мине.

— Так, перше важливе запитання: хто з вас любить алгебру?

І це запитання, звичайно, не до портретів, хоча, хтозна, що б вони відповіли тепер, а до учнів, які дивляться на мене як на божевільну, і я їх чудово розумію.

— Ну, сміливіше, — (ага, дві руки: одна — класичний ботан, друга — гм, це вже цікаво, такі красиві дівчатка зазвичай не те що алгебру, табличку множення невідомо чи пам'ятають).

— Чудово! А тепер розгортайте зошити й беріть ручки. Найкраще знайомство — це контрольна робота.

На шум невдоволення я не звертаю уваги. Я б теж на їхньому місці не зраділа.

— Кожному з вас я роздам завдання контрольної з двома варіантами — перший важчий, другий — легший. Вибирайте варіант відповідно до своїх знань і амбіцій або їхньої відсутності. Час — тридцять хвилин.

Я сідаю за свій письмовий стіл, і він мені не надто подобається: не зовсім старий, але й новим та сучасним його не назвеш, як зрештою і приміщення класу. І освітлення не дуже: потрібно буде насамперед замінити лампи. Якщо буття визначає свідомість, то буття у цьому класі нічого доброго свідомості не дасть, навіть моїй. Зрештою, про це потім, а тепер контрольна. І хто з них пише? Ага, ботан, навіть з великим ентузіазмом, не здивуюся, якщо він зробить усе першим. Красунечка крутить у руках ручку й дивиться не на завдання, а на хлопця через дві парти попереду. Так от для кого була ця піднесена рука. Ну, тоді справа вже геть кепська, якщо за допомогою алгебри вона намагається привернути до себе увагу. Мабуть, усі інші методи вже давно вичерпано. Хоча, з іншого боку, вона має надпотужну мотивацію, а це найважливіше, тобто красунечка в сенсі математики не безнадійна. Хто ще?

Якщо бодай половина з тих, хто пише, матиме бажання хоча б трохи докласти уяви й цікавості до ви-

вчення алгебри, то, можливо, це мене втішить. Про тих, хто навіть не намагається писати, я поки що не думаю.

Ага, от і перший з них.

— Мирославо Мо-о-, вибачте, я забув, як вас по батькові, можна мені вийти?

— До дошки? Будь ласка.

— Ні, з класу.

— Спочатку до дошки. Правило перше: алгебра послуговується мінімальним запасом слів, але любить коректні формулювання. Хто знає, що означає в математиці термін «коректне запитання»?

Ну, звичайно, ліс рук у вигляді однієї. І неважко здогадатися, чиєї. Ботанової. До речі, як його звати?

Я киваю йому, мовляв, «говори»:

— Будь ласка.

— Коректне запитання формулюють згідно з вимогами законів логіки. Воно має відповідати таким правилам: передумови запитання мають бути істинними, запитальні речення повинні містити імена з точним смислом та предметним значенням і відповідати вимогам синтаксису тієї мови, якою формулюється запитальне речення.

— І що з його запитанням не так?

— Воно не містить точного смислу.

(А голос у нього приємний. З багатими обертонами, якщо вже бути точною.)

— Всі почули. Сідай. Свою першу одинадцятку в мене ти вже заробив. Як тебе звати?

— Орест Гірний.

Хлопчина сідає, в його рухах — дивна суміш гордості й здивування.

— Ти теж чув? — це я вже звертаюся до того, хто все-таки вийшов до дошки.

— Ага, — він стоїть, я б сказала, збентежений, але не зломлений, і це прекрасно. Незламність йому не раз стане у пригоді в дорослому житті.

— Повтори, будь ласка.

— Що?

— Повтори останнє Орестове речення.

— Е-е-е, я не запам'ятав.

— Чому?

— Е-е-е, — він стоїть, мимовільно здвигуючи — і це в чотирнадцять років! — вже добре накачаними плечима.

— Бери крейду в руки й пиши сім разів «Мирослава Модестівна». Час пішов.

Він мнеться і неохоче бере в руки крейду.

— Ну ж бо, пиши. Чи ти й літер всіх не знаєш?..

У класі чути легенький сміх. Жахливими буквами, що наповзають одна на одну, він пише моє вчительське псевдо, а я думаю про те, чи не закруто взяла і що відтепер, очевидно, такою мегерою я маю бути на кожному уроці.

— А чому саме сім разів?

І хто це? А, звичайно, красунечка. Еге ж, ще один спосіб привернути до себе увагу.

— Молодець, що запитала. Мабуть, це цікавить багатьох, але запитала саме ти. Якщо він напише сім разів без помилок, сімку й отримає.

— Як сімку? — дівчина сміється. — В нього більше п'ятірки ніколи не було!

— Тепер буде. Але це вперше і востаннє. Не забувайте про контрольну. Написав?

Я повертаюся й подумки сміюся теж, бо останні чотири слова з чотирнадцяти написані відносно рівно й майже акуратно.

— Написав.

Він забув, що має бути зухвалим, бо акуратно кладе крейду і чекає.

— Ну що ж, помилок немає. Як тебе звати?

— Гендель Василь.

— (О-о, чудове прізвисьце.)

— Сідай. Ти чесно заробив свою сімку. І дописуй контрольну, часу залишилося не так вже й багато.

Василь прямує до парти, аж раптом згадує:

— О, я ж хотів вийти...з класу.

— Ще хочеш?

— Та ні,— хлопець ошелешено чує потилицю й сідає за парту.

Звичайно, якщо це його перша сімка з алгебри і, до речі, зароблена без жодних інтелектуальних зусиль, то такий факт не може не вражати. А я тим часом зробила аж дві добрі справи, на які навіть не сподівалася.

— Нагадую: пишемо контрольну, від якої залежить все ваше майбутнє життя.

Вони, як за командою, підіймають голови.

— Математичне, — уточнюю я.

— А-а-а...

Ну звичайно, це їх цікавить якнайменше...

Першим роботу здав, звісно, ботан, тобто, перепрошую, Орест, а другим, хоч як дивно, Василь Гендель, третьою була красунечка. У цьому світі дійсно щось перевернулося...